

בעזרת ש"ת

שיעור ט"ז

שיעורי

הלכה ישרה

הלכות למעשה המצויות בשבת

הלכות מוקצה [ב]

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

נישמת שבת

ישמחו במלכותך שומרי שבת – השיר והשבח ביום שב"ק

איתא בספרי, 'וביום שמחתכם' – אלו השבתות. והיינו שאין ש'שמחה' היא מעיקרי עבודת ה' גם בכל ימות השבוע, ומקרא מלא דיבר הכתוב 'עבדו את ה' בשמחה', אך מצוה יתרה יש בה בשבת, וכלשון הפייטן 'ביום השבת קודש שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל'.

וכבר פירשו צדיקים במאמר הכתוב 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה וטוב לב מרוב כל', שהנהגה האותיות שהן 'תחת' (-אחר) האותיות 'אשר', הינן אותיות 'שבת', ולימד הכתוב שכל התוכחה היא על שלא עבד את ה' בשמחה וטוב לב מרוב כל.

(אגרה דכלה כי תבא)

מזיקניה מזהמת גופו

הלכה למעשה

גדר מוקצה מחמת גופו

כל דבר שאינו כלי אלא חומרים - מטריאל הרי זה מוקצה מחמת גופו, ואסור לטלטלו כלל.

חומרים - מטריאל

כגון אבנים ועצים קורות (כמו העלצער שלנו [2x4]), וכן עפר חול (זאמד) ענפים ועלים (צוויינגן בלעטלעך).

כלים שבורים

כלים שבורים שאינם ראויים לשום תשמיש, וכן בגדים קרועים שאינם ראויים לכלום (מ"ב נח).

מאכלים שאינם ראויים

וכן מאכלים שאינם ראויים לאכילה אם מחמת עצמם, כגון קמח, עיסה, דגים חיים, ופירות בלתי מבושלים (נישט רייף), אם מחמת איסור שעליהן, כחמץ בפסח, יין שנענע גוי, ועיסת הפרשת חלה

אפויה (עי' רב שח סז).

לכבוד שבת המלכה, להניח בתוך הבית ברכה,

להשתמש במוקצה מחמת גופו

אסור להשתמש במוקצה גופו, אפילו אם יש בו אופן שיכול להשתמש בהן, כגון אבנים לפצוע אגוזים, עצים (ברעטער) לכסות כלים, קורות סלעים להחזיק דלת פתוח, בכל אופן אסור לטלטלם, אלא אם מייחדם מלפני שבת, וכבסמוך.

- וכן אסור לטלטל כל מוקצה מחמת גופו כשצריך להשתמש במקומו (שם).

לטלטל מוקצה מחמת גופו בטלטול מן הצד

לטלטל ממ"ג המונח ע"ג שלחן או ע"ג מיטה וכדו' עם כלים של היתר, או לבדו כשאין דין בסיס, וצריך למקומו:

❖ מותר לטלטל השלחן או כלי המיטה - בעט געוואנט ביחד עם הכלים המותרים - למקום שנוח לו ולנער המוקצה משם.

❖ גם מותר לדחפו משם ע"י דבר היתר (מ"ב טו), ויש מחמירים בזה (רב סי' ש"ח ס"ס, וחז"א).
לטלטל ממ"ג 'כלאחר יד' כדי להשתמש בו - אבל מותר לטלטל ממ"ג במרפק ידו (עלענבויען), או בגופו, או לדחפו ברגליו כדי להשתמש בו (מ"ב סי' רעו לא).

לטלטל מוקצה מחמת גופו כדי שלא יופסד

ממ"ג לטלטל ע"י גוי כדי שלא יופסד

אסור לטלטל ע"י גוי ממ"ג כדי שלא יופסד (רב סי' רעו שש"כ פ"ל הע' סה).

לטלטל ממ"ג מן הצד משום הפסד - אף אסור לטלטל ממ"ג מן הצד, כגון שמונח ע"ג דבר אחר ול-טלטלו על ידו משם, או לדחפו בדבר היתר - כדי שלא ייגנב או יינזק ושלא יופסד בגשם וכדומה. לטלטל 'כלאחר יד' ממ"ג מהפסד - אבל מותר לטלטלו במרפק ידו (עלענבויען), או בגופו, או לדחפו ברגליו, שלא ייגנב או יינזק ושלא יופסד כנ"ל (מ"ב שח יג).

לטלטל 'כלאחר יד' שלא לצורך הפסד - אבל אסור לטלטל ממ"ג כלאחר יד שלא לצורך הפסד, ואינו מותר אלא בדרך הילוכו (מ"ב שם, שבה"ל ח"ח נג).

לטלטל מאחורי גב ידו - יש נידון באחרונים אם מותר לטלטל ממ"ג מאחורי גב ידו (אנדערע זייט פון הענט), עיין זה בדיני חסרון כיס.

הלכה במיני אלות

כלי איסור 'הראויים' לתשיש היתר

כגון פטיש - האמער לפצוע אגוזים, מחט להוציא קוץ, צוות צווענגל להחזיק קדירה שחסרה הידית - הענטל, וכדומה, בכל אלו מותר להשתמש בהן לצורך גופן ומקומו.

כלי איסור 'שאינם ראויים' לתשיש היתר

כגון: נר שיעוה, שופר, גפרור (Match) שלם (בזמנינו), עט (Pen), עפרון (Pencil) או כל מיני כלי עלעקטריק שלא חוברו לחשמל - פלאג (Unplugged) ואינם ראויים לשימוש, כמו פנן (Fan), מכשירי אכילה (Small Appliance).

כלים אלו הוו מוקצה מחמת גופם ואסור לטלטלם לשום השתמשות, כגון להניח נר שיעוה על ספר

לאסוף השיעורים ללמדה, לשמור השבת כהלכתה,

שלא ידפדף הרוח, להסיר פנס (פלעש לייט) המונח ע"ג מיטה, לקחת וואקיום קלינער ליישוב עליו תיגוק, או שידעם להחזיק בו הדלת פתוח.

וכן אסור לטלטל כל אלו כשצריך מקומן שמונחין שם (פרמ"ג יב, ערה"ש רע"ט א, שש"כ כ' הע' ט"ז, שלמי יהודה בפתיחה אות כב).

ויש מתירין בכלים אלו, ולכן בשעת הדחק כשצריך מותר להשתמש בהן לצורך גופן ומקומן (מ"ב שח לד).

כלי חסד שעדיין צריך תיקון

כלי שאינו פועל וצריך תיקון הוי ככלי שבור, כגון:

שעון – זייגער שחסד הבעטערי (Battery) הוי מוקצה מחמת גופו ואסור לטלטלו לשום השתמשות, וכן אסור לטלטלו כשצריך למקומו (שש"כ כח הע' נא שלמי יהודה יג ב' בשם הגריש"א).

כלי שיש בתוכו חוטי אש מוקצה מחמת גופו, כגון:

פלאטע שבת (Hot Plate), טאסטער (Toaster), היטער (Heater), כל אלו כשנדלקו הוי מוקצה מחמת גופו, ואסור לטלטלם אז לשום שימוש, גם כשצריך למקומן.

כלים המוקצים משום שמא יתקו

חז"ל אסרו לטלטל ולהשתמש בכלי כאשר הוא או אבר ממנו התרופף, גזירה שיבוא לתקנו כשישתמש בו (דמ"א שח טז), כגון:

- ❖ רגל ספסל רפויה וקשה לישב עליו – גזרו שמא יחזקו.
- ❖ ידיה של בעזעם שנתרופפה כשקשה להשתמש כך (חוט השני א).
- ❖ מדף (Shelf) מארון גדול שנתרופף כשמתמשים בו (יש שם דין בונה כשמחזירו).
- ❖ ידיה הדלת – הענטל שנתרופף ונופל, וכשמחזירו יש איסור בונה.
- ❖ גלגל מעגלת תיגוק שנתפרק אסור להשתמש בו (הגרשז"א הוצאת דרשו (93,96). אכן היום שיש עם קליק (Click) – מותר.
- ❖ זוכית משקפיים – ברילען שנופל מפעם לפעם ומחזירו בהידוק כלשהו (שם), יש מתירים (בצה"ח ה"ו קג).

ודע: כל שהשתמש כן בער"ש בלי להדקו – מותר להשתמש בו בשבת, דגלי דעתו שאפשר בלי תיקון (ש"ע שם).

לבטל מוקצה מחמת גופו ע"י שמייחדם בער"ש

אפשר לבטל כל מוקצה מחמת גופו ע"י שחושב מער"ש להשתמש בו, אבל יש נפק"מ בזה:

- ❖ אם הדרך לייחודו תשמיש, מותר אפילו לא חשב אלא לשבת זו (מש"ב ש"ג עד) ויש מקילין בזה רק בעת הצורך (מש"ב שח גז).
- ❖ אם אין דרך לייחודו לאותו תשמיש, צריך יחוד לעולם ואז אפי' במחשבה סגי (מש"ב צג).
- ❖ אם שכיח שישתמש כמה פעמים במוקצה לצורך תשמישו, מותר אפילו בלי לייחודו כלל (מש"ב צג).

אופנים שמהני ייחוד:

עפר (מזמ) לתינוקות לשחק, טלפון שבור למשחק תינוקות, אבן להחזיק דלת בבאנגעלוי –

להתברך בכל טובה, ולהמשיך שפע רב בזכותה

הליכות והלכות שיילמדו בשיעור הבא בעז"ה

הלכות מוקצה

מה הדין:

- ❖ האם מותר לקרא ברעסעפי בוק (Recipe Book) לבדוק ברכה על איזה מאכל, משום מוקצה בשבת ומשום איסור מצא חפצך?
- ❖ מה הדין לטלטל טלית ותפילין המונחים על הכסא?
- ❖ מה הדין להטמין אופניים, בייק שלא ייגנב?
- ❖ האם מותר לסגור דלת פתוח של רכב - קאר?

ברכות לרוב למזכים את הרבים בשמירת שבת כהלכתה

לעילוי נשמת האשה הצדיקת שעשתה וקיבלה רצון השם בתמימות וכאמונה

ורודפת צדקה וחסד בעלת מעשים טובים

מזרת בת שבע בת מנחם מנדל ליפא ע"ה

ויהללה בשערים מעשי'ה

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

הרב חיים צבי בן חנה

שיצא ממיצר במהרה

וידע מאך טוב וחסד

הונצח לזכות

שמעון בן דינה

להורשע זש"ק

הונצח ע"י

החפץ בעילום שמו
להצלחתו בכל הענינים,
ובפרט בעניני פרנסה

הונצח לע"נ

ר' מרדכי ב"ר נפתלי

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

שמעון בן גיטל בריינא
להצלחה וסייעתא
דשמיא בכל הענינים

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

להנצחות הערות והארות נא להתקשר - 347-512-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com